

Monika Mazur-Mitrowska

<https://orcid.org/0000-0002-4204-0858>

DOI: 10.34866/f27x-pq53

Elżbieta Małek

<https://orcid.org/0009-0003-1505-2938>

Potrzeby edukacyjne nauczycieli kształcenia zawodowego w świetle badań własnych

Educational needs of vocational teachers in the light of own research

Key words: professions, vocational education teacher, educational needs.

Abstract: The article was devoted to the analysis of the educational needs of vocational education teachers based on research conducted among 111 respondents from vocational schools in the Masovian Voivodeship. The research project was planned and carried out by the vocational education team operating at the Masovian Local Government Center for Vocational Development. Teachers answered questions about their educational needs, preferred forms and expected topics of professional development. The conducted research made it possible to obtain knowledge about the training needs of this group of teachers and will contribute to the development of an offer that meets their preferences.

Słowa kluczowe: zawody, nauczyciel kształcenia zawodowego, potrzeby edukacyjne.

Streszczenie: Artykuł został poświęcony analizie potrzeb edukacyjnych nauczycieli kształcenia zawodowego na podstawie badań przeprowadzonych wśród 111 respondentów ze szkół branżowych województwa mazowieckiego. Projekt badawczy został zaplanowany i przeprowadzony przez zespół kształcenia zawodowego działający w Mazowieckim Samorządowym Centrum Doskonalenia Zawodowego. Nauczyciele odpowiedzieli na pytania dotyczące swoich potrzeb edukacyjnych, preferowanych form oraz oczekiwanej tematyki doskonalenia zawodowego. Przeprowadzone badania umożliwiły pozyskanie wiedzy na temat potrzeb szkoleniowych tej grupy nauczycieli oraz przyczynią się do opracowania oferty odpowiadającej ich preferencjom.

Wprowadzenie

W niniejszym artykule przedstawiona zostanie analiza wyników badań zaplanowanych i zrealizowanych przez międzywydziałowy zespół kształcenia zawodowego Mazowieckiego Samorządowego Centrum Doskonalenia Nauczycieli, odnosząca się do potrzeb edukacyjnych nauczycieli kształcenia zawodowego. Uzasadnieniem podjętych działań jest chęć optymalnego dostosowania oferty doskonalenia do potrzeb tej grupy pedagogów.

Zgromadzone dane będą podstawą do opracowywania oferty szkoleniowej, która będzie odpowiadać konkretnym oczekiwaniom tej grupy nauczycieli. Pozwoli to na

bardziej precyzyjne dostosowanie programów szkoleniowych do ich preferencji, co w efekcie może przyczynić się do podniesienia jakości procesu nauczania i kształcenia zawodowego uczniów.

W ramach badania nauczyciele zostali zapytani o swoje indywidualne potrzeby edukacyjne, preferowane formy doskonalenia zawodowego oraz tematykę, która ich szczególnie interesuje w kontekście rozwoju zawodowego. Zaprezentowane badanie uwypukla potrzebę elastyczności i dynamicznego podejścia do procesów edukacyjnych, zwłaszcza w obliczu szybkich zmian technologicznych i społecznych, które wpływają na rynek pracy. Nauczyciele kształcenia zawodowego muszą być przygotowani na nowe wyzwania i umieć efektywnie integrować je w procesie nauczania, by zapewnić uczniom odpowiednie przygotowanie do przyszłej aktywności zawodowej. Powinni także ustawicznie śledzić trendy rozwojowe i dostosowywać swoje metody nauczania do aktualnych potrzeb danej branży zawodowej, zapewniając tym samym swoim uczniom aktualną i użyteczną wiedzę.

Przeprowadzone badanie i analiza wyników dotyczących potrzeb edukacyjnych nauczycieli kształcenia zawodowego jest ważnym krokiem w dążeniu do doskonalenia procesu nauczania i uczenia się w szkołach branżowych. Obejmuje to nie tylko zrozumienie aktualnych potrzeb omawianej kadry, ale także kreowanie środowiska, które sprzyja ciągłemu rozwojowi zawodowemu nauczycieli oraz skutecznemu przekazywaniu wiedzy i umiejętności uczniom.

Artykuł zawiera teoretyczne tło, w tym aspekty prawne odnoszące się do kształcenia zawodowego, następnie prezentowane są założenia metodologiczne oraz uzyskane wyniki badań przeprowadzonych wśród 111 respondentów będących nauczycielami ze szkół branżowych I stopnia, szkół branżowych II stopnia, techników, a także szkół policealnych z obszaru województwa mazowieckiego. Artykuł wieńczy podsumowanie i wnioski oraz rekomendacje dla praktyków, wynikające z przeprowadzonych eksploracji badawczych.

Teoretyczne tło i prawne aspekty badań

Poszukiwanie dobrych, czyli efektywnych rozwiązań mających na celu polepszenie edukacji zawodowej to również wzmocnienie tak ważnego ogniwa tego procesu, jakim są nauczyciele. Od 2019 roku obserwujemy w Polsce wiele ważnych zmian dotyczących kształcenia uczniów szkół branżowych, których celem jest dostosowanie działań nauczycieli do potrzeb dydaktyczno-wychowawczych i społecznych dzisiejszego świata oraz zmieniającego się oblicza edukacji na każdym jej poziomie. Zmiany te dotyczą nie tylko uczniów, ale także kadry uczącej. Przede wszystkim jest to konieczność podnoszenia kompetencji nauczycieli zawodu w zakresie działań zmierzających do bardziej efektywnego przygotowania uczniów do wymagań szybko zmieniającego się rynku pracy. Nauczyciele kształcenia zawodowego to grupa osób, które uczą przedmiotów zawodowych zarówno teoretycznych, jak i praktycznych w szkołach branżowych, technikach, szkołach policealnych oraz w placówkach

edukacyjnych dla dorosłych. Rozporządzenie Ministra Edukacji Narodowej z dnia 15 lutego 2019 r. w sprawie ogólnych celów i zadań kształcenia w zawodach szkolnictwa branżowego oraz klasyfikacji zawodów szkolnictwa branżowego obowiązujące od 1 września 2019 r. (Dz. U. z 2019 r., poz. 316, z 2020 r. poz. 82 i 1459, z 2021 r. poz. 211 i 1036, z 2022 r. poz. 204 oraz z 2023 r., poz. 183) precyzyjnie określa zawody, w których możliwe jest w Polsce nauczanie w ramach tzw. edukacji formalnej. Zgodnie z powyższym aktem prawnym, wszystkie zawody zostały przyporządkowane do 32 branż. Badając potrzeby edukacyjne nauczycieli kształcenia zawodowego należy wziąć pod uwagę zawód, którego nauczają, oraz to, czy prowadzą zajęcia teoretyczne, czy praktyczne. Przedmioty teoretyczne całkowicie realizowane są w systemie szkolnym, natomiast w przygotowaniu praktycznym uczniów nauczyciele często współpracują z instruktorami praktycznej nauki zawodu jako przedstawicielami pracodawców. Jest to bardzo ważne, ponieważ współczesny rynek pracy jest bardzo dynamiczny, cechuje go zmienność i niepewność zatrudnienia. Ogromny postęp technologiczny, wprowadzanie coraz to nowszych rozwiązań opartych na technologii informatycznej, w tym sztucznej inteligencji, która coraz częściej zastępuje człowieka w prostych, powtarzanych czynnościach zawodowych, zmusza osoby uczące zawodu do weryfikowania swoich dotychczasowych umiejętności i zdobywania nowych związanych z powyższymi zmianami. Nauczyciele zawodu, żeby pełnić rolę mistrza i eksperta dla swoich uczniów, potrzebują szerokiego spektrum umiejętności. Z jednej strony muszą być fachowcami zarówno w zakresie wiedzy, jak i umiejętności w zawodzie, którego nauczają, a z drugiej strony muszą posiadać zasoby w zakresie dydaktyki i metodyki nauczania, psychologii, pedagogiki społecznej i wielu innych dziedzin, które pozwolą im na efektywne nauczanie zawodu w pracy z różnorodną grupą uczniów, w tym ze SPE. Ciągłe zmieniające się środowisko nauczania i potrzeby uczniów wymagają od nauczycieli kształcenia zawodowego wykazywania się umiejętnościami przekrojowymi, w tym cyfrowymi, społecznymi, komunikacyjnymi oraz w zakresie uczenia się przez całe życie.

Dobry nauczyciel zawodu to jednocześnie osoba posiadająca przygotowanie pedagogiczne zgodnie z §2.5 Rozporządzenia Ministra Edukacji i Nauki z dnia 14 września 2023 r. w sprawie szczegółowych kwalifikacji wymaganych od nauczycieli (Dz. U. z dnia 2 października 2023 r. poz. 2102) i równocześnie fachowiec w swoim wyuczonym zawodzie.

Mówiąc o potrzebach edukacyjnych nauczycieli kształcenia zawodowego, należy na ten problem spojrzeć zarówno z perspektywy rozwoju w zawodzie, którego nauczają, jak i z perspektywy dydaktyki, psychologii czy metodyki nauczania uczniów będących na określonym poziomie edukacyjnym, w określonym wieku i w danych warunkach nauki, zarówno w szkole, jak i na zajęciach praktycznych. Potrzebę doskonalenia nauczycieli w zawodach, w których nauczają, dostrzegł prawodawca, ustalając obowiązkowe tzw. szkolenia branżowe dla nauczycieli teoretycznych przedmiotów zawodowych oraz nauczycieli praktycznej nauki zawodu w rzeczywistych warunkach wykonywania określonego zawodu. Zgodnie z Art.70c. Karty

Nauczyciela, szkolenia te powinny być realizowane w łącznym wymiarze 40 godzin w 3-letnich cyklach związanych z nauczaniem zawodem/branżą (Dz. U. 2023.984).

Na konieczność ciągłego poszerzania wiedzy i doskonalenia umiejętności nauczycieli, w tym nauczycieli kształcenia zawodowego, zwraca również uwagę przyjęta przez Radę Ministrów 28 grudnia 2020 roku uchwała nr 195/2020 *Zintegrowana Strategia Umiejętności 2030* (ZSU 2030). Dokument ten został opracowany w wyniku konsultacji, które odbywały się z uwzględnieniem takich rozwiązań jak:

- Ustalenia wynikające z Umowy Partnerstwa,
- Rekomendacje raportu Strategia Umiejętności OECD Polska,
- Założenia Nowego Europejskiego Programu na Rzecz Umiejętności.

Część szczegółowa ZSU 2030 zawiera sześć obszarów oddziaływania. Każdy z nich obejmuje tematykę i kierunki działań oraz katalog podmiotów, które będą realizowały zadania. Obszar III oddziaływania został w całości poświęcony rozwojowi umiejętności kadr uczących w edukacji formalnej. W dokumencie tym wyraźnie określono, że „od wiedzy nauczycieli, ich umiejętności, postaw oraz stylów pracy w głównej mierze zależy realizacja założonych celów edukacyjnych.

Nauczyciel realizuje teraz wiele zadań, które wymagają od niego nie tylko umiejętności merytorycznych związanych z nauczaniem przedmiotem lub prowadzonymi zajęciami, ale również szerokich umiejętności interpersonalnych i intrapersonalnych. Nauczyciele, pełniąc rolę przewodników, tutorów czy mentorów dla osób uczących się, wpływają na ich postawy i zachowania oraz aktywnie angażują się w procesy nauczania i uczenia się¹. Dlatego badanie potrzeb edukacyjnych nauczycieli powinno być podstawą działań związanych z planowaniem obszarów wsparcia tej grupy zawodowej.

Definiując pojęcie „potrzeba”, najczęściej określamy ją jako brak czegoś, wewnętrzne napięcie, które wyzwala w człowieku chęć działania ukierunkowanego na jej zaspokojenie. Najbardziej znaną i rozpowszechnioną teorię potrzeb stworzył amerykański psycholog Abraham Maslow w połowie XX wieku. Hierarchia potrzeb według jego teorii opisana została w postaci piramidy, której podstawą są potrzeby fizjologiczne, ale jej szczyt zajmują potrzeby związane z samorealizacją, motywacją do rozwoju, możliwością rozwoju osobistego. Współcześnie konieczność tego rozwoju to z jednej strony potrzeba własna, ale z drugiej wymóg prawny na przykład związany z obowiązkami nauczyciela czy z awansem zawodowym.

W ciągu ostatnich lat wiele organizacji i instytucji, w tym ośrodki doskonalenia nauczycieli, diagnozowały potrzeby edukacyjne tej grupy zawodowej, ale dane, które zostały opublikowane, dotyczą głównie informacji sprzed ponad 10 lat oraz grupy nauczycieli przedmiotów ogólnokształcących czy np. nauczycieli edukacji wczesnoszkolnej, szkoły podstawowej, a nie nauczycieli kształcenia zawodowego.

¹ H. Domański, M. Staszewicz, D. Walczak (2023). *Umiejętności nauczycieli w świetle Zintegrowanej Strategii Umiejętności 2030 a prestiż zawodu nauczyciela*. Warszawa, s. 40.

Co prawda w czerwcu 2020 roku Sektorowa Rada ds. Kompetencji przedstawiła raport z badań potrzeb kwalifikacyjno-zawodowych nauczycieli szkół branżowych I i II stopnia², ale badanie dotyczyło branż związanych z sektorem motoryzacji i elektromobilności.

Biorąc pod uwagę powyższe aspekty oraz ogromne zmiany w Polsce w zakresie kształcenia zawodowego od roku 2019, warto przyjrzeć się bliżej temu zagadnieniu w odniesieniu do roku 2023/2024.

Założenia metodologiczne badań

Przeprowadzone badania miały charakter eksploracyjny i pilotażowy. Odnoszą się do potrzeb edukacyjnych nauczycieli kształcenia zawodowego. Główny **problem badawczy** brzmi: Jakie są potrzeby edukacyjne nauczycieli kształcenia zawodowego? W celu **uszczerbowienia problemu badawczego** sformułowano poniższe pytania:

- **Jaka forma doskonalenia zawodowego jest preferowana przez nauczycieli?**
- **Jaką tematyką są zainteresowani ankietowani nauczyciele?**
- **Jakie umiejętności w zakresie technologii informacyjno-komunikacyjnej chcieliby zdobyć nauczyciele?**

W przeprowadzonych badaniach jako główną **metodę badawczą** zastosowano sondaż diagnostyczny oparty na technice ankiety. Narzędziem badawczym był anonimowy kwestionariusz ankiety udostępniony respondentom za pośrednictwem Internetu. Wybór respondentów był losowy.

Badania przeprowadzono w okresie od października do grudnia 2023 r. Nauczyciele zaznaczali odpowiedzi, które uważali za istotne w odniesieniu do każdego zagadnienia.

Analiza i interpretacja wyników badań

Poniżej zostaną przedstawione wyniki, jakie uzyskano w badaniu ankietowym dotyczącym potrzeb edukacyjnych nauczycieli kształcenia zawodowego.

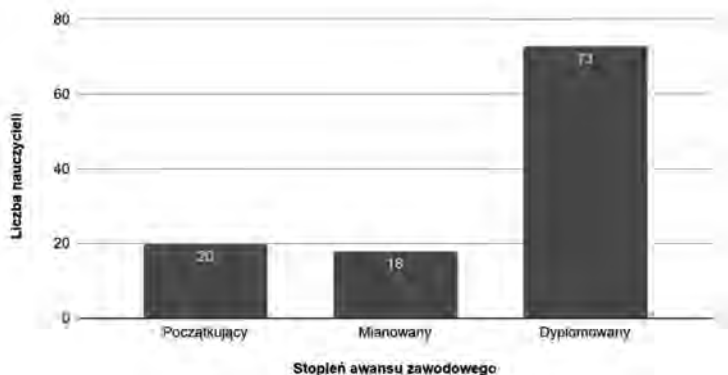
Charakterystyka respondentów

Internetową ankietę wypełniło 111 nauczycieli kształcenia zawodowego. Pod względem stopnia awansu zawodowego przeważali nauczyciele dyplomowani, najmniej wśród respondentów było nauczycieli mianowanych. Wyniki w tym zakresie przedstawia zestawienie tabelaryczne i wykres.

² *Badanie potrzeb kwalifikacyjno-zawodowych nauczycieli szkół branżowych I i II stopnia*, realizowane w ramach zadania: „Opracowanie metodologii i narzędzi monitorowania potrzeb kwalifikacyjno-zawodowych nauczycieli szkół branżowych I i II stopnia (ankieta online) w projekcie „Rada ds. kompetencji w sektorze motoryzacyjnym (z uwzględnieniem elektromobilności)”, http://radasektorowa-motoryzacja.pl/wp-content/uploads/2020/06/Raport_badanie-potrzeb-nauczycieli-KSSE.pdf [dostęp 11.02. 2024].

Tabela 1. Stopień awansu zawodowego ankietowanych nauczycieli

Stopień awansu zawodowego	Liczba nauczycieli
Początkujący	20
Mianowany	18
Dyplomowany	73

Wykres 1. Stopień awansu zawodowego ankietowanych nauczycieli

Wykres przedstawia rozkład nauczycieli pod względem stopnia awansu zawodowego. Największa grupa ankietowanych: 73 osoby, czyli 55,7%, posiada stopień nauczyciela dyplomowanego, Stopień nauczyciela mianowanego posiada 18 osób, czyli 13,8%, a stopień nauczyciela początkującego 20 osób, czyli 16,5%.

Osoby biorące udział w badaniach odpowiedziały także na pytanie, czy obecnie są w trakcie stażu/pozostawania w zatrudnieniu na kolejny stopień awansu zawodowego. Wyniki przedstawia poniższa tabela i wykres.

Tabela 2. Ankietowani będący w trakcie stażu/pozostawania w zatrudnieniu na kolejny stopień awansu zawodowego

Czy nauczyciel jest w trakcie stażu/pozostawania w zatrudnieniu?	Liczba nauczycieli	Udział (%)
Tak	25	17,8
Nie	84	82,2

Wykres przedstawia, jaka grupa ankietowanych ubiega się o kolejny stopień awansu zawodowego. Wśród nauczycieli zdecydowanie przeważają osoby, które nie są w trakcie stażu, jest to 84 osób, czyli 82,2%, zaś w trakcie stażu jest 25 pedagogów, czyli 17,8% wszystkich badanych.

Wykres 2. Ankietyowani będący w trakcie stażu/pozostawania w zatrudnieniu na kolejny stopień awansu zawodowego

Potrzeby edukacyjne nauczycieli kształcenia zawodowego w świetle wyników badań

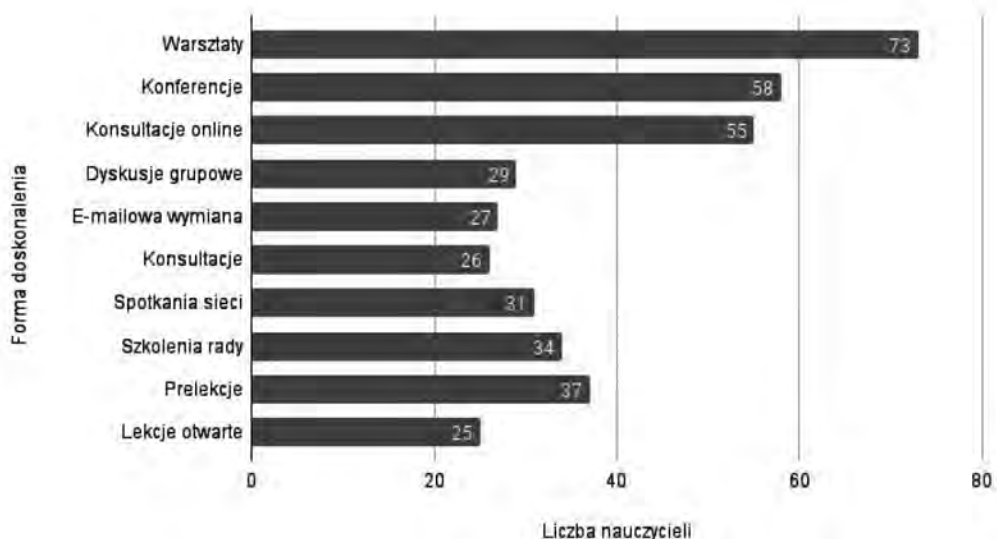
Celem badań było poznanie preferencji nauczycieli dotyczących form doskonalenia. Nauczyciele odnieśli się do preferowanych form szkoleniowych, w jakich chcieliby wziąć udział. Mogli wybrać kilka odpowiedzi.

Tabela 3. Preferowana przez nauczycieli forma doskonalenia

Forma doskonalenia	Liczba nauczycieli
Warsztaty metodyczne	73
Konferencje metodyczne	58
Konsultacje online	55
Dyskusje grupowe	29
E-mailowa wymiana informacji	27
Konsultacje indywidualne	26
Spotkania sieci współpracy i samokształcenia nauczycieli	31
Szkolenia rady pedagogicznej	34
Prelekcje specjalistów	37
Lekcje otwarte	25

Wykres przedstawia preferencje nauczycieli dotyczące udziału w różnych formach szkoleniowych. Wśród nauczycieli zdecydowanie najbardziej popularne są warsztaty metodyczne, które wybrały 73 osoby, czyli 53,2% wszystkich respondentów. Na drugim miejscu znajdują się konferencje metodyczne, które wybrało 58 osób, czyli 44,4% badanych. Trzecie miejsce zajmują konsultacje online, którymi jest zainteresowanych 55 osób, czyli 42,2%.

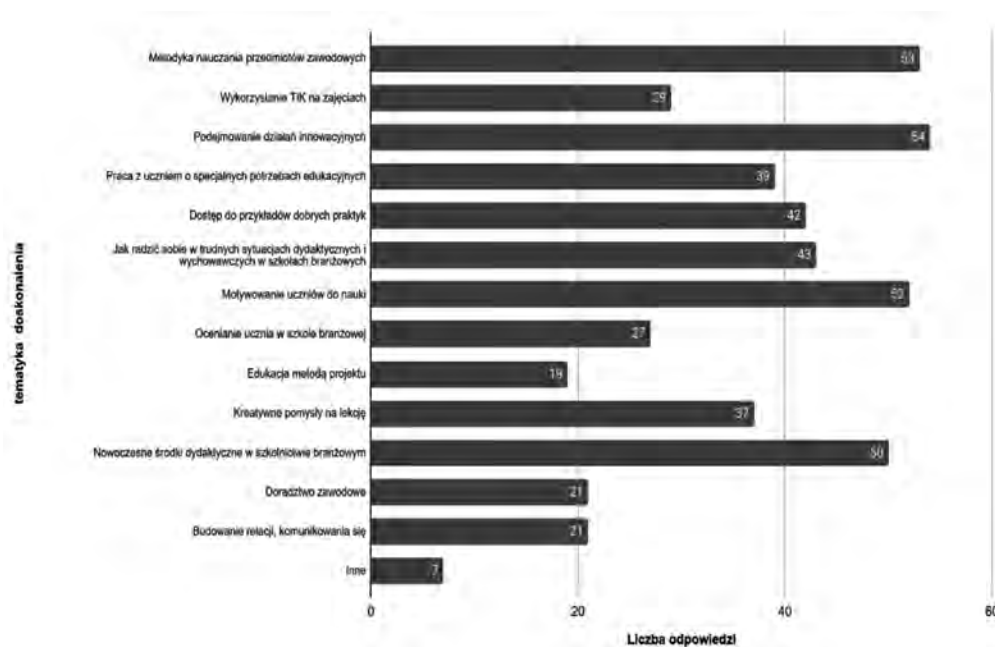
Badania miały na celu także poznanie, jaką tematyką szkoleń są zainteresowani ankietyowani nauczyciele.

Wykres 3. Preferowana przez nauczycieli forma doskonalenia

Tabela 4. Preferowana przez nauczycieli tematyka szkoleń

Obszar tematyczny szkoleń	Liczba nauczycieli
Metodyka nauczania przedmiotów zawodowych	53
Wykorzystanie TIK na zajęciach	29
Podejmowanie działań innowacyjnych	54
Praca z uczniem o specjalnych potrzebach edukacyjnych	39
Dostęp do przykładów dobrych praktyk	42
Jak radzić sobie w trudnych sytuacjach dydaktycznych i wychowawczych w szkołach branżowych	43
Motywowanie uczniów do nauki	52
Ocenianie ucznia w szkole branżowej	27
Edukacja metodą projektu	19
Kreatywne pomysły na lekcję	37
Nowoczesne środki dydaktyczne w szkolnictwie branżowym	50
Doradztwo zawodowe	21
Budowanie relacji, komunikowania się	21
Inne	7

Wykres 4. Preferowana przez nauczycieli tematyka szkoleń

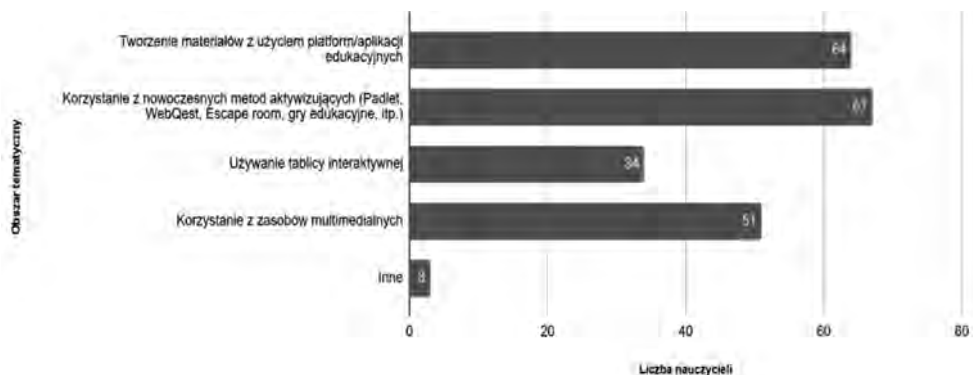
Wykres przedstawia obszary tematyczne, którymi są zainteresowani nauczyciele. Ankietowani chcieliby poszerzyć wiedzę z następujących obszarów:

- metodyka nauczania przedmiotów zawodowych (53 osoby, czyli 42,2%),
- podejmowanie działań innowacyjnych (54 osoby, czyli 42,8%),
- praca z uczniem o specjalnych potrzebach edukacyjnych (39 osób, czyli 31,2%),
- motywowanie uczniów do nauki (52 osoby, czyli 41,2%),
- jak radzić sobie w trudnych sytuacjach dydaktycznych i wychowawczych w szkołach branżowych (43 osoby, czyli 34,2%).

Badania miały na celu także poznanie, jakie umiejętności w zakresie technologii informacyjno-komunikacyjnej chcieliby nabyć ankietowani nauczyciele.

Tabela 5. Umiejętności w zakresie technologii informacyjno-komunikacyjnej, które chcieliby nabyć ankietowani nauczyciele

Obszar tematyczny z zakresu technologii informacyjno-komunikacyjnej	Liczba nauczycieli
Tworzenie materiałów z użyciem platform/aplikacji edukacyjnych	64
Korzystanie z nowoczesnych metod aktywizujących (Padlet, WebQest, Escape room, gry edukacyjne, itp.)	67
Używanie tablicy interaktywnej	34
Korzystanie z zasobów multimedialnych	51
Inne	3

Wykres 5. Umiejętności w zakresie technologii informacyjno-komunikacyjnej, które chcieliby nabyć ankietowani nauczyciele

Wykres przedstawia obszary tematyczne w zakresie technologii informacyjno-komunikacyjnej, którymi są zainteresowani nauczyciele. Najbardziej popularnymi obszarami są:

- tworzenie materiałów z użyciem platform/aplikacji edukacyjnych,
- korzystanie z nowoczesnych metod aktywizujących,
- korzystanie z zasobów multimedialnych,
- używanie tablicy multimedialnej.

Dodatkowo w zakresie preferowanej tematyki znalazło się zdobycie umiejętności w opracowaniu testów on-line, prac domowych on-line oraz projektowania aplikacji mobilnych, webowych.

Na koniec ankietowani zostali poproszeni o wypowiedź, jakie są ich dodatkowe potrzeby edukacyjne dotyczące oferty szkoleniowej. Najczęściej wymieniane oczekiwania dotyczą szkoleń branżowych, które odpowiadałyby potrzebom konkretnej dziedziny. Nauczyciele chcą zdobywać wiedzę i umiejętności, które pozwolą im na efektywniejsze nauczanie przedmiotów zawodowych, a także na przygotowanie uczniów do pracy w wybranej przez nich branży.

Kolejną potrzebą jest dzielenie się materiałami z innymi nauczycielami. Pedagodzy chcą także nawiązywać współpracę z pracodawcami, aby umożliwić uczniom zdobywanie praktycznych umiejętności w środowisku zawodowym. Ponadto wyrażają zainteresowanie szkoleniami z zakresu przedsiębiorczości, doradztwa zawodowego, wykorzystania TIK w nauczaniu oraz metod aktywizujących ucznia do pracy.

Wnioski

Wyniki ankiet pokazują, że nauczyciele przedmiotów zawodowych są zainteresowani doskonaleniem zawodowym, które pozwoli im na podniesienie kwalifikacji

i zwiększenie efektywności nauczania. Organizatorzy szkoleń i innych form doskonalenia zawodowego powinni uwzględnić te potrzeby, planując ofertę szkoleniową.

Respondenci preferują udział w warsztatach metodycznych i konferencjach metodycznych, które są doskonałą okazją do pogłębienia wiedzy i umiejętności zawodowych, a konsultacje online pozwalają uzyskać wsparcie i pomoc od innych nauczycieli. Nauczyciele przedmiotów zawodowych chcą zdobywać wiedzę i umiejętności, które pozwolą im na efektywniejsze wykorzystanie TIK w nauczaniu. Chcą być na bieżąco z najnowszymi trendami w tym zakresie i stosować nowoczesne metody i narzędzia technologiczne.

Można zauważyć, że nauczyciele są zainteresowani przede wszystkim tematami związanymi z ich codzienną pracą dydaktyczną i wychowawczą. Chcą pogłębiać swoją wiedzę i umiejętności w zakresie metodyki nauczania przedmiotów zawodowych, podejmowania działań innowacyjnych, pracy z uczniami o specjalnych potrzebach edukacyjnych oraz motywowania uczniów do nauki.

Nauczyciele są również zainteresowani zagadnieniami związanymi z doradztwem zawodowym i budowaniem relacji z uczniami. Chcą zdobywać wiedzę i umiejętności, które pozwolą im lepiej wspierać uczniów w ich rozwoju edukacyjnym i zawodowym.

Rekomendacje

W celu zaspokojenia oczekiwań nauczycieli przedmiotów zawodowych warto oferować następujące formy doskonalenia zawodowego:

- Szkolenia branżowe, które odpowiadałyby potrzebom konkretnej branży. Szkolenia powinny obejmować zarówno wiedzę teoretyczną, jak i praktyczne umiejętności.
- Warsztaty i szkolenia z zakresu przedsiębiorczości, doradztwa zawodowego, wykorzystania TIK w nauczaniu oraz metod aktywizujących ucznia do pracy. Warsztaty powinny być prowadzone w sposób praktyczny i umożliwiać nauczycielom zdobycie umiejętności, które mogą wykorzystać w pracy z uczniami.
- Nauczyciele powinni mieć możliwość współpracy z pracodawcami w zakresie pogłębiania i uaktualniania wiedzy z zakresu zawodu, którego nauczają, oraz możliwość uczestniczenia w szkoleniach w rzeczywistych warunkach wykonywania zawodu.
- Zdaniem respondentów szkolenia online zyskują coraz większą popularność, dlatego warto je włączyć do oferty doskonalenia.
- Organizatorzy szkoleń powinni ułatwić nauczycielom dzielenie się materiałami i doświadczeniami; dobrą praktyką jest tworzenie sieci współpracy i samokształcenia.

Bibliografia

1. *Badanie potrzeb kwalifikacyjno-zawodowych nauczycieli szkół branżowych I i II stopnia*, realizowane w ramach zadania: „Opracowanie metodologii i narzędzi monitorowania potrzeb kwalifikacyjno-zawodowych nauczycieli szkół branżowych I i II stopnia (ankieta online) w projekcie „Rada ds. kompetencji w sektorze motoryzacyjnym (z uwzględnieniem elektromobilności)”, http://radasektorowa-motoryzacja.pl/wp-content/uploads/2020/06/Raport_badanie-potrzeb-nauczycieli-KSSE.pdf [dostęp: 11.02.2024].
2. Domański, H., Staszewicz, M., Walczak, D. (2023). *Umiejętności nauczycieli w świetle Zintegrowanej Strategii Umiejętności 2030 a prestiż zawodu nauczyciela*. Warszawa, s. 40.
3. *Rozporządzenie Ministra Edukacji Narodowej z dnia 15 lutego 2019 r. w sprawie ogólnych celów i zadań kształcenia w zawodach szkolnictwa branżowego oraz klasyfikacji zawodów szkolnictwa branżowego* obowiązujące od 1 września 2019 r. (Dz. U. z 2019 r., poz. 316, z 2020 r. poz. 82 i 1459, z 2021 r. poz. 211 i 1036, z 2022 r. poz. 204, oraz z 2023 r. poz. 183),
4. *Rozporządzenie Ministra Edukacji i Nauki z dnia 14 września 2023 r. w sprawie szczegółowych kwalifikacji wymaganych od nauczycieli* (Dz.U. z dnia 2 października 2023 r. poz. 2102)
5. *Karta Nauczyciela* (Dz. U. 2023.984).
6. *Zintegrowana Strategia Umiejętności 2030* (ZSU 2030) uchwała Rady Ministrów nr 195/2020 z 28 grudnia 2020.

dr Monika Mazur-Mitrowska

Europejska Uczelnia Społeczno-Techniczna im. Sługi Bożego Roberta Schumana
Mazowieckie Samorządowe Centrum Doskonalenia Nauczycieli w Warszawie, Wydział w Radomiu

mgr Elżbieta Małek

Mazowieckie Samorządowe Centrum Doskonalenia Nauczycieli w Warszawie, Wydział w Radomiu